

Klimaat- en gedragspsycholoog

De rol van gespecialiseerde psychologen bij de beïnvloeding van klimaatgerelateerd gedrag.

In deze factsheet lichten we toe wat een klimaat- en gedragspsycholoog¹ doet en wat de toegevoegde waarde is voor beleidsmedewerkers, projectleiders of coördinatoren.

De mens verandert het klimaat

De huidige opwarming van de aarde wordt grotendeels door menselijk handelen veroorzaakt (o.a. IPCC 2013, IPCC 2014). Veranderingen in het handelen en gedrag van burgers kunnen aanzienlijk bijdragen aan het reduceren van broeikasgassen. Ondanks de kennis die we hebben over de opwarming van de aarde en de groeiende zorgen over steeds hetere zomers, een stijgende zeespiegel en een afnemende biodiversiteit, veranderen we niet massaal van gedrag.

Zonder gedegen kennis van gedragsverandering kunnen innovaties, beleidsmaatregelen, interventies en campagnes in- of zelfs contra-effectief uitpakken.

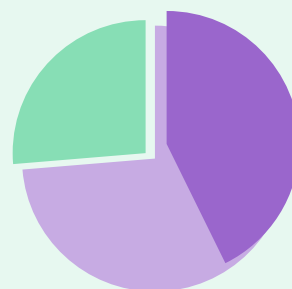
Het gedrag van de burger en de keuzes van de consument bepalen de behoefte aan producten en diensten die de industrie maakt en levert. Onze leefstijl is van invloed op de energie die we gebruiken, op onze voedingspatronen en het bepaalt de inrichting van de openbare ruimte waarin we wonen en ons verplaatsen. Een aanpassing richting een duurzame leefstijl werkt dus rechtstreeks door in de keten die daarin voorziet (zie o.a. Stern, 2000).

Sociale transitie

Met alleen beleid en innovatieve oplossingen is er nog geen reductie van CO₂-uitstoot. Mensen moeten beleid en oplossingen accepteren, adopteren en toepassen en op basis daarvan hun gedrag aanpassen. Er is nu nog relatief weinig aandacht voor deze sociale transitie.

Als bij het opstellen van klimaatbeleid en vaststellen van maatregelen (meer) bewust en systematisch gebruik wordt gemaakt van de kennis die bestaat over hoe en waarom mensen zich in specifieke omstandigheden op een bepaalde manier gedragen, kan de effectiviteit van het klimaatbeleid worden vergroot (o.a. Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2014; 2019).

Grip krijgen op dit gedrag en het effectief beïnvloeden of veranderen is lastig. Persoonlijke, sociale en omgevingsfactoren spelen een rol bij de keuzes die individuen of ondernemers maken. Zo beïnvloeden gewoonten, normen, waarden, emoties en onbewuste biases ons gedrag. Klimaat- en gedragspsychologen brengen deze kennis in. Zonder gedegen kennis van gedragsverandering kunnen innovaties, beleidsmaatregelen, interventies en campagnes in- of zelfs contra-effectief uitpakken.

Gedragsverandering kan de wereldwijde uitstoot van CO₂ voor 2050 met 40-70% reduceren.

IPCC report ([Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change](#))

¹⁾ De term klimaat- en gedragspsycholoog is inmiddels een ingeburgerd begrip. Vandaar dat we daarbij aansluiten in deze factsheet. Het is geen officiële beroepstitel, wel een relevante functie met impact in organisaties en de samenleving.'

Wat is een klimaat- en gedragspsycholoog?

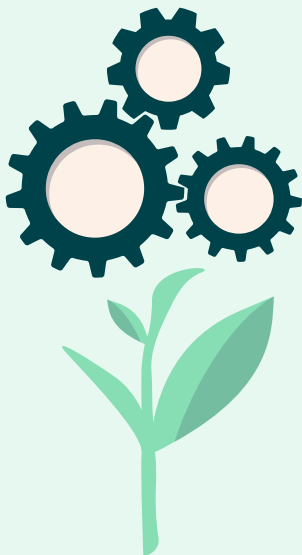
Klimaat- en gedragspsychologen zijn academisch geschoolde psychologen. Zij werken vanuit een sociaal-economische psychologische achtergrond en hebben specifieke kennis en deskundigheid bij projecten op het snijvlak van klimaat en mobiliteit, consumeren, wonen en eten. Ze brengen science-based kennis en expertise in over de determinanten van het gewenste gedrag en welke type beleidsmaatregelen, interventies en campagnes geaccepteerd worden en effectief zijn. Zij werken multidisciplinair samen met andere duurzaamheid-professionals, zoals ecologen of milieukundigen.

Naast de klimaat- en gedragspsychologen bestaan er psychologen die werken met het thema klimaat vanuit een achtergrond in de klinische psychologie. Zij worden weleens aangeduid met de term 'klimaatpsycholoog'. Zij houden zich bezig met klimaatgerelateerde psychische klachten, zoals angst voor overstromingen of stemmingsproblemen door de klimaatcrisis.

Ze brengen science-based kennis en expertise in over gedrag en effectiviteit van interventies.

Klimaat- en gedragspsychologen zijn expert in:

- Ontwikkelen, implementeren en evalueren van op gedragsverandering en beïnvloeding gerichte:
 - Beleidsmaatregelen
 - Interventies
 - Campagnes
- Onderzoek en advies m.b.t. klimaat- en gedragsverandering tijdens het gehele traject of stappen daarin.
- Ontwikkelen en verzorgen van trainingen (bijvoorbeeld rondom het verhogen van participatie).
- Kwantitatief en kwalitatief onderzoek bij de doelgroep.
- Draagvlak meten en vergroten met methoden en technieken over gedragskennis.

Deze factsheet is in 2023 opgesteld door het [Nederlands Instituut van Psychologen \(NIP\)](#). Het NIP is met ruim 17.000 leden al meer dan 80 jaar de grootste vereniging van psychologen in Nederland. Wij ondersteunen psychologen, bewaken de professionele norm van ons vak en bevorderen een hoge wetenschappelijke standaard. We behartigen de belangen van psychologen, we bevorderen de inzet van de psychologie, versterken de positie van psychologen van alle beroepsniveaus en in alle werkvelden en we ondersteunen de leden in hun beroepsuitoefening. Om te zorgen dat er maximaal gebruik gemaakt kan worden van wetenschappelijke en praktijkkennis over klimaat gerelateerde gedragsverandering, heeft het NIP de 'Expertgroep Klimaat- en Gedragsverandering' opgericht. Bij vragen kun je contact opnemen met het NIP via info@psynip.nl.

Kijk voor meer informatie:
[NIP Expertgroep Klimaat- en Gedragsverandering](#)
en [Sectie Sociale & Economische Psychologie](#).